

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

УДК 94(477):930.85Шевченко Т.

DOI <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2021/1.32>

Петасюк О.І.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІСТОРИЧНА МІСІЯ ПРОРОКА (ДО 160-х РОКОВИН СМЕРТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА)

У статті автор осмислює феномен поліфонічної постаті Т. Шевченка через висвітлення такого його виміру в історично-культурологічному контексті, як пророк, «слова якого огнем невидимим пекли замерзлі душі». Поява Т. Шевченка так сколихнула український культурний материк, що тектонічні поштовхи маємо і сьогодні в численних дослідженнях, принаймні у 2020 році він був найзапитованішою історичною постаттю в українському інтернет-просторі. З'ясовується первозданний сенс терміна «пророк», мотиви звернення Кобзаря до світоглядних ідеалів Біблійної спадщини, зокрема посилів і передбачень пророків; чому в Т. Шевченка знаходимо стільки алюзій на Біблійні книги. Передусім Т. Шевченко щиро вірив у пророцтво для всього християнського світу про майбутнє звільнення всіх пригноблених народів. Стовпи-істини Шевченкового світу, як-от любов до ближнього, добро, воля, правда, краса, розглядалися ним як вищі Божі дари, проповідувалися і сповідувалися по багатостраждальному життю. Національним пророком розпалювався вогонь світоглядних змін, який як естафету підхопили наступні покоління письменників, загалом його симпатиків, для яких постать цієї людини, працелюбної, ерудованої, з високорозвиненим естетичним смаком та почуттям гідності, була взірцем для наслідування. І це було не випадковим: за харизматичними посталями тягнулися люди, бо вони надихали їх силою духу. У великого поета внутрішній стержень вимальовувався ще з бідного в усіх сенсах дитинства. Воно було досить атмосферним: проходило у спогадах про Гайдамаччину; дід привив любов до історичного минулого, козацьке бачення світу та мовне багатство.

Т. Шевченко, як «продукт» власної епохи, водночас висвітлює своїми гранями і нащадкам, настільки колосальним є його мірило. Кожне покоління привносить власний інтелектуальний шар розуміння українського генія.

Ключові слова: пророк, Шевченкове слово, біблійні книги, історична місія, Україна.

Постановка проблеми. Поступ будь-якої народності-нації в історичному часі має міцний зв'язок із пасіонарністю та харизматичністю. Він узагалі неможливий без ідейних натхненників та поводитирів, які володіють такими рисами, як непереборне прагнення здійснити високі ідеали, навіть готовність до жертвовності заради їх здійснення (той стан, коли пасіонарна напруга перевищує інстинкт самозбереження лідера, на протигагу тим лідерам, які використовують людей заради власної мети), посилене тяжіння до соціально корисних дій та їх аналітики. Вони вели напружене і насичене внутрішнє і зовнішнє життя, удосконалювали себе, інших людей та навколишнє середовище, загалом рухали історію уперед.

Найпопулярнішим запитом 2020 р. в українському інтернет-просторі став «Тарас Шевченко» (за Вікімедіа Україна). Даний факт свідчить про багатогранність постаті, розкриття її осмислення численних граней якої ще триває в часі. «Геній дає всього себе, але сучасність бере від нього те, що вона здужає взяти» (Є. Маланюк, «Від Кобзаря до нації» [1, с. 61]). Кожне покоління привносить власний інтелектуальний шар розуміння Т. Шевченка. Отже, маємо у ХХІ ст. найзапитованішу історичну постать. З іншого боку, поява українського пророка настільки сколихнула наш культурний материк, що розпочалися тектонічні поштовхи, які відгукнулися в пошуках багатьох дослідників, і не тільки українських.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом бібліографія Шевченкової спадщини різними мовами сягає декілька сотень назв. Уже в останні десятиріччя XIX ст., як гриби після дощу, стали виникати спогади про великого поета його друзів, соратників, симпатиків, перші біографії (М. Чалий), нові редакції «Кобзаря» та зібрань творів (І. Франко, В. Доманицький, Д. Дорошенко, С. Єфремов та інші). Через сто років по смерті Т. Шевченка його слово вже було перекладене 45 мовами [2, с. 3822]. У кожній епохи був свій образ Т. Шевченка. У наш турбулентний час «Шевченкове сонце зазирає нам у вічі так, як ще ніколи» [3, с. 175]. Процес пізнання багатогранної постаті та відповідної її спадщини знову актуалізувався і відбувається за наголосами: міфотворчості та національно-духовними (наприклад: О. Забужко, «Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу», 1997 р.; Л. Скоць, «Щоб слово пламенем взялось: поетичний світ Тараса Шевченка: монографія», 2013 р.; Г. Грабович. «Шевченкові «Гайдамаки»: Поема і Критика», 2013 р.; О. Сліпушко, «Духовна держава Тараса Шевченка: національна і соборна», 2014 р.), дослідження доробку шевченкознавців (Г. Карпінчук, «Михайло Новицький – шевченкознавець», 2018 р.) тощо.

Постановка завдання. З огляду на вищезазначене сформулюємо низку питань, які є предметом розгляду: у чому полягає світло досліджуваної постаті, яка позиціонується в культурно-історичному контексті як пророк; чому він сприймається не просто як митець, але і як символ нації; у чому полягали мотиви звернення Т. Шевченка до спадщини біблійних пророків; Шевченкова модель світу, яка вона; якими є наголоси сучасного її розуміння та які посилені істини залишив Т. Шевченко, що хвилюють нащадків і дотепер? На мій погляд, ці ракурси проблеми допоможуть наблизитися до розуміння даної постаті у глобальну епоху.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історичний бекграунд, з якого виріс Т. Шевченко, характеризувався визріванням соціально-політичної кризи в Російській імперії в першій половині XIX ст., до складу якої входили й українські землі: домінування поміщицького землеволодіння, панщина, рутинний стан техніки, кріпацтво, зубожіння селян, селянські виступи; створення таємних організацій, зокрема і дворянських, як-от декабристське «Південне товариство». Традиційно селяни загалом були охоронцями та найстабільнішими носіями етнічних рис українців у їхній мові, духовній, матеріальній культурі, світогляді, моральності. У культурно-освітній сфері

спостерігалася активізація: зростає інтерес до української минувшини, зокрема козацьких літописів, етнографічних та фольклорних пам'яток; з'являються праці з історії України (Д. Бантиш-Каменський, М. Маркевич, О. Бодянський); серед української еліти розширюється сфера вжитку української мови; знаковими явищами стали поява в Харкові, згодом у Києві університетів. Київ стає центром суспільно-політичного та культурного життя, пов'язаного з іменами М. Максимовича, М. Костомарова, П. Куліша, В. Білозерського, М. Гулака й інших. Саме в Києві 1846 р. виникає таємна політична організація – Кирило-Мефодіївське братство, у якому можна було розгледіти голосний крик збудженої до життя української нації (за С. Єфремовим). Участь у ній поділить життя Т. Шевченка на до і після та нанесе невитравні сліди на його душу та тіло. Його було найтяжче покарано за участь у цьому товаристві. Він пройшов через заслання в Оренбурзькі степи рядовим солдатом із найсуворішою заборонаю писати й малювати. Навіть після повернення із заслання обставини не прихильно складаються для нього, і залишок свого багатостраждального життя він вимушений провести не на рідній українській землі.

Коли оцінюється вплив Кобзаря на розвиток національного світогляду, самосвідомості, то ми його окреслюємо визначенням «пророк». У п'ятій історичній ночі він став могутнім полум'яним вибухом (за висловом Є. Маланюка, «Нариси з історії нашої культури» [1, с. 141]), який мав і має відгомін не просто в поезії та живопису, але і в картині світу, як тогочасній, так і нинішній.

Щоб краще розібратися в суті даного твердження, звернемося до первозданного сенсового наповнення терміна «пророк». Згідно з Біблійними переказами, у часи занепаду Господь послав ізраїльському народові пророків, тобто святих мужів, що проповідували правдиву віру і накликали народ та царів до покаяння [4, с. 67]. Наприклад, це такі постаті, як Ілля, Єлисей, Ісаїя, Єремія, Езекиїл, Даниїл, які жили за багато сотень років до появи І. Христа. Через цих людей Господь говорив із народом, відкривав їм таємниці буття (Книга пророка Єремії 1.5.) [5, с. 751]. Зводити роль пророків тільки до передбачення майбутнього – це однобоке розуміння їхньої ролі в суспільстві. Пророк, надихнутий Богом, бачить те, що не видно іншим, виголошує загальнолюдські цінності (істини), як-от людина, її права та свободи, насамперед право людини на щастя в цьому сповненому суперечностей світі. Дані ідеї Т. Шев-

ченко, коли ще був бідною в усіх сенсах дитиною, що росла без материнського тепла, всмоктував, як суха земля живильну воду. Ще з дитинства в нього став вимальовуватися внутрішній стержень, внутрішня сила. Потім у дорослому житті він не раз демонструватиме силу духу (очікування звільнення від кріпацтва, арешт, заслання, життя під наглядом), яка не просто триматиме його по життю, але і вестиме за собою інших людей. За харизматичними пророками йшли люди, бо вони надихали їх силою духу.

Невипадково у своїй поетичній творчості Т. Шевченко наводить алюзії на відповідні Біблійні книги. Йому запали в душу ці сюжети, фрагменти, персонажі ще із часів навчання в П. Богорського. Шкільний товариш Т. Шевченка Г. Бондаренко згадував у 1892 р., що після навчання грамоти в місцевого дячка малий Тарас читав Псалтир; уже дома із власної ініціативи засиджувався над псалмами, навіть декламував їх [6]. Любов до цих молитовних ліричних творів-пісень і їх достеменне знання він пронесе через усе своє недовге життя. Зокрема, любов до «Давидових псалмів», цих «рідкісних у світовій літературі переспівів – як співів душі». Насправді, за спостереженнями Є. Сверстюка, викладених ним у «Феномені Шевченка», це «поєми, які розвивають колізії Духу: у боротьбі із лакейством та фарисейством поет несе на собі печать і місію цього Духу» [3, с. 183]. В осучаснених Т. Шевченком Давидових псалмах засуджується лад, де панує соціальна несправедливість і відсутня гармонія життя.

Знаковим є Шевченківський переспів 11-ого псалма в 1859 р., де він усвідомлює місію всього свого життя, немов би відчуває близьке його завершення: « – Воскресну я! – той пан ваш скаже, / – Воскресну нині! Ради їх, / Людей закованих моїх, / Убогих, нищих <...> Возвеличу / Малих отих рабов німих! / Я на сторожі коло їх / Поставлю слово!» («Подражаніє 11 Псалму») [7, с. 318]. Звернемося до оригіналу, щоб відчути те, наскільки Т. Шевченко передав ідейний посил твору і прогнав його через свою небайдужу душу, співвідносно власній меті: «Через утиск убогих, / ради стогону бідних / тепер я повстану, – говорить Господь, / – поставлю в безпеці того /, на кого розтягують сітку! / Господні слова – слова чисті <...>» [8, с. 354].

Чому ставлення до Т. Шевченка ще за його життя було мало не побожним? Як зазначав Є. Сверстюк, від появи першого «Кобзаря» 1840 р. Україна любила Т. Шевченка із трепетом, «як діти батька» [3, с. 176]. По-перше, наведу тезу про

Шевченкове світло, його слова, які «огнем невидимим пекли замерзлі душі» («Пророк» [7, с. 227]). По-друге, це світло надихалося християнською ідеєю любові до ближнього, яка в поета становила наріжний камінь світогляду: «А всім нам вкупі на землі / Єдиномисліє подай / І братолюбіє пошли» («Молитва» [7, с. 331]). Т. Шевченко не раз наводить цитату з Послання св. апостола Івана, керується нею як істиною про те, що хто говорить: «Перебуваю у світлі», а водночас не любить брата свого, той у темряві і досі. В оригіналі виглядає так: «Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у темряві й ходить у темряві, і не знає, куди він іде, бо темрява очі йому осліпила» [8, с. 315] (Перше соборне послання Св. Апостола Івана 2.11). Відоме улюблене звернення поета в житті та творчості, а саме «друже, брате». Щодо цього буде показовим такий факт із життя і творчості Кобзаря. Перебуваючи у Петербурзі під слідством за участь у діяльності Кирило-Мефодіївського братства, він у вікно побачив «чорнішу чорної землі» матір М. Костомарова, що прийшла провідати сина, і одразу на папір лягли переживання: «Молюся! Господи, молюсь! / Хвалить тебе не перестану! / Що я ні з ким не поділю / Мою тюрму, мої кайдани!» [9]. І слова свого дотримав, не видав імені жодної людини з товариства.

По-третє, Т. Шевченко обстоював у своїй творчості право людини на щастя. М. Голубець в «Історії української культури» наводить таке висловлювання митця: «Природа красна, але свято й вінок безсмертної краси, це – обличчя людини, осяяне щастям» [10, с. 54]. Шевченківський світ відзначений не тільки присутністю фатуму, але і прагненням до краси і світла. Коли ми говоримо про Т. Шевченка-художника, то відзначаємо тілесну красу його персонажів, їх гармонію (наприклад, такі його акварелі, як «Одаліска», «Марія»). Чому ж ця гармонія порушена в житті? – питання, на яке він завжди виходить як вдумливий представник людського роду. Майстер витонченості малюнку та колориту, Т. Шевченко є володарем високої культури «світлопису» [11, с. 13]. Так, відчуття світла і повітря дає нам його «Селянська родина» (1843 р.) – українське «Святе сімейство»: духовна єдність родини як одна з підвалин народного світосприйняття завжди приваблювала митця. По завершенні 1845 р. Петербурзької академії мистецтв Т. Шевченко стає відомим портретистом; академіком гравіювання (з 1860 р.) із правом отримання дворянства, від якого відмовляється; автором понад тисячі творів образотворчого мистецтва [12, с. 367]. Багато що у своєму житті

Т. Шевченкові довелося опановувати самотужки, що дало підстави дослідникам називати його геніальним автодидактом. Академія мистецтв не тільки навчила художньому професіоналізму, вона дала ґрунтовну класичну освіту [12, с. 365]. Значний доробок, незважаючи на численні перипетії його 47-річного життя, свідчить не тільки про талант, але і про: непереборне бажання цієї особистості вдосконалюватися, незважаючи ні на що; внутрішню силу; самодисципліну. Наскільки актуальними є його думки щодо того, що страшніше, ніж померти, прогавити власне життя.

Неможливо оминати увагою Шевченкову магію рідного слова. Показово: кожен народ має своїх пророків-символів (Данте, В. Шекспір, М. де Сервантес, Г. Гете, А. Міцкевич та інші). Що їх єднає: вони всі є великими майстрами свого рідного слова, мають особливе відчуття рідної землі. Як колись пророки, так і вони зверталися до людей зрозумілою для них мовою, користувалися Біблійною символікою і метафоричною мовою, розвивали літературну мову своїх народів та інтерес до історії. З огляду на те, що мова виступає одним із важливих маркерів цивілізації, подібного ґатунку постаті пришвидшували таким чином поступ своєї народності до нації.

Звичайно, великий поет і художник жив у Російській імперії, знав і користувався російською мовою. Проте коли переходив на рідну, то розпочиналася магія слова, сперта на палку любов до «неньки України». М. Попович робить наголос: Т. Шевченко походив з України у власне історичному значенні слова [12, с. 363]. Дитинство його було досить атмосферним: проходило у спогадах про Гайдамаччину, зокрема на його рідній Черкащині, що послугувало певним джерелом його творчості: «Давно те минуло, як тими шляхами, / Де йшли гайдамаки, – малими ногами / Ходив я, та плакав, та людей шукав, / Щоб добру навчили» [7, с. 88] (поема «Гайдамаки»). Любов до історичної спадщини України привив малому Тарасу його дід Іван Шевченко, рід якого походив від запорозького козака: «Спасибі дідусю, що ти заховав / В голові столітній ту славу козаку: / Я її онукам тепер розказав» («Гайдамаки», [7, с. 88]). Своєму онукові, майбутньому українському пророку та генію, дід передав козацькі бачення світу та мовне багатство. Зерна гідності прийнялися на благодатному ґрунті.

У казематі Т. Шевченком були написані 13 поезій, які завжди манили дослідників (одна з них, «М. Костомарову», згадувалася вище в даній розвідці). Ці шедеври – фактично мініатюрні

притчі про Україну, які раніше позиціонувалися як ностальгічні ідилії: «Любіться, брати мої, / Україну любіте / І за неї, безталанну, / Господа моліте» [7, с. 175]. За Є. Сверстюком, тепер ми їх сприймаємо як «спогади про майбутнє», бо вони, як він влучно зазначає, розсіяні у просторі і часі [3, с. 182]. Недарма В. Стус уважав, що Т. Шевченко містить у собі не тільки незагоєні рани минушини, але і невилікані сльози будучини [13, с. 7]. Виділила би серед цих поезій «Садок вишневий коло хати» – це свого роду світлина – квінтесенція української моделі світосприйняття. Це ідилічне марення про Україну, про її одвічну сутність «нині це як сон золотого віку <...>» (за Є. Сверстюком). Т. Шевченко не знав, чим для нього завершаться випробовування в казематі; усі його очікування, невизначеність, збентежений стан трансформувалися в маревний біль, щемливу тугу не за собою, а за Україною – одним із головних стовпів його світу.

Усі його пророчі візії пов'язані саме з Україною, із настанням раю на рідній землі, де запанують любов, добро, істина, воля, краса, де «на оновленій землі / Врага не буде, супостата, / А буде син, і буде мати, / І будуть люди на землі» («І Архімед, і Галілей <...>» [7, с. 339]). Як віруюча людина він щиро сподівався на здійснення пророцтв для християнського світу, а саме майбутнє звільнення всіх народів. У цьому відношенні показовим є Шевченків переспів «Ісаї, Глави 35 (Подражаніє)», де мариться про добре майбуття для України, коли «на землю правда прилетить хоч на годиночку спочить», з веселими ріками, птаством, прокинуться вміті цілющою водою пустелі, «оживуть степи, озера, / І не верстовії, / А вольнії, широкії / Скрізь шляхи святії / Простеляться <...>»; незрячі прозрять [7, с. 320–321]. Пропоную оригінальні уривки із «Книги пророка Ісаї, ч. перша, Про Юдею та про Єрусалим»: «Звеселиться пустиня та пуца, / і радітиме степ і зацвіте, / мов троянда, / – розцвітаючи буде цвісти / та радіти, <...>»; «Тоді то розплющатся очі / сліпим / і відчиняться вуха глухим, <...>»; «І буде там бита дорога та путь, / і будуть її називати: дорога свята, / – не ходитиме нею нечистий, <...>» [5, с. 715].

Єрусалимський пророк Ісаї – постать особлива у християнському світі, яка передвікала прихід Христа. Ім'я «Ісаї» означає «спасіння». Звісткам Ісаї майже три тисячі років. Саме до них найчастіше зверталися і цитували їх згодом І. Христос, апостоли. Ісаї виконував роль великого пророка не менше ніж 46 років у VIII ст. до н. е. [14, с. 7–8]. Тема спасіння ізраїльського народу з вавилонської

неволі, яка проходить червоною ниткою через його пророцтва, дуже імпонувала Т. Шевченку, бо він мріяв про визволення українського народу з російської неволі, і тому сповіщав у поезії про відновлення улюбленого краю. Передрікаючи страждання І. Христа ще за сім століть до його появи на світ, Ісає сам зазнав страшних мук: його розпиляли навпіл дерев'яною пилкою за наказом юдейського царя Манасії.

Знав великий поет і спадщину Єремії, який служив великим пророком приблизно 40 р. до зруйнування Єрусалиму (VII ст. до н. е.) і більше 20 років після цього [15, с. 8; 16, с. 56]. Тобто те, що передрікав Ісає, він бачив на власні очі. Пророк Єремія написав найбільшу і найсумнішу пророчу книгу, яка містить надію на прекрасне майбутнє. Плач за зруйнованим і спустошеним Єрусалимом та за поневоленням вавилонянами народом був зрозумілим Т. Шевченкові. Він виношував задум наслідування однієї з біблійних книг – «Плачу Єремії» – під назвою «Молитва Йеремиї пророка». Це була творча заготовка митця, яка не здійснилася. Поет виписав уривок із «Плачу», гл. гл. 5.7–9, 12–15, який розпочинався так (в українському перекладі): «Батьки наші грішили, але їх / нема, – / а ми двигаємо їхні провини! / Раби запанували над нами, / і немає нікого, хто б вирятував / з їхньої руки <...> / Наражаючи свою душу на меч / у пустині, / достаємо свій хліб <...>» [5, с. 830]. Т. Шевченко відчув перегук з українською історичною тематикою: гіркота поневолення чужинцями, що супроводжується голодом, утисками, безчестям і ганьбою; з одного боку, праведні, з іншого – зрадливі поведирі визвольного руху тощо.

А. Ніковський (мовознавець, літературознавець, міністр зовнішніх справ Української Народної Республіки) розмірковував про роль плеяди письменників як носіїв ідеї українського відродження (від Т. Шевченка до Г. Чупринки), зазначав, що цей гурт в аскетичному дусі християнських громад перших століть зробив велику, проте ще неоціненну справу [13, с. 7]. Ідеться про непересічне значення цього духовно-культурного пласту у становленні національних цінностей. Це були ті благовірні надра, у яких плекалася і з яких вийшла накопичена енергія збудженої маси. Вийшла із Шевченкового «Великого льоху» – символу української культури [1, с. 89] – підземного сховища, де були заготовані честь, слово, воля. На думку спадають слова М. Костомарова про те, що Тарасова муза прорвала якийсь підземний заклеп, кілька віків замкнений багатьма печатками [1, с. 139].

Одноименна містерія дала назву цьому метасимволу протистояння двох світів – національного й імперського. У «Великому льосі» осмислюються найтрагічніші сторінки української історії в символно-алегоричній формі. Наприклад, про Батуринську трагедію 1708 р.: «Я була ще недолітком, / Як Батурин славний / Москва вночі запалила, / Чечеля убила / І малого, і старого / В Сейму потопила. / Я меж трупами валялась / У самих палатах / Мазепиних <...>» [17].

Наведу слова секретаря УАН-ВУАН (1918–1929 рр.) А. Кримського щодо цього: «Українські письменники надили тим, що давали рідний, до дрібниць знайомий, споминами ов'язаний побут, покріплюючи стихійні впливи околішніх обставин та осередку. Питання про мову вирішалося, таким чином, само собою, і книга «мужицькою мовою» здавалась річчю цілком натуральною». [18, с. 44]. За В. Стусом, специфіка українського митця полягала в тому, що історична реальність, яка його виносила, у кращому разі давила його ярмом на шиї, у гіршому (і це траплялося значно частіше), митець змушений був існувати всупереч цій реальності [13, с. 8]. Слова стосуються повною мірою як перших християн, проповідників, так і українських письменників, які несли вогонь світоглядних змін, і часто-густо він їх спалював, від Т. Шевченка до В. Стуса. Але в цьому полягала їхня місія, це був їхній свідомий вибір шляху.

Висновки. Процес пізнання багатовимірної постаті Т. Шевченка є невичерпним. Осмислення феномену Кобзаря як національного пророка дає можливість вивчення його в духовному та цивілізаційному зрізах. Це була освічена, ерудована та працелюбна людина з високорозвиненими естетичним смаком та почуттям гідності. Шевченкова модель світосприйняття з такими стовпами-істинами, як любов до ближнього, прагнення до краси, добра, волі, правди – вищих Божих дарів, ніколи не втратить своєчасності. Як слова пророків були дороговказом для простих людей, щоб вони не заблукали в лабіринтах життя, так і слова національного світоглядного поведиря, які він поставив на охорону власного народу, ніколи не загубляться на цивілізаційній магістралі. Т. Шевченко не тільки виголошував загальнолюдські цінності, але і сповідував їх у власному житті, внутрішньою силою духу надихав не тільки своїх сучасників, але і нащадків. Дана постать буде поступово осягатися нащадками, настільки вона є багатошаровою, настільки колосальним є її мірило.

Список літератури:

1. Маланюк Є. Книга спостережень. Київ : Атіка, 1995. 236 с.
2. Енциклопедія українознавства. Словникова частина : в 11-ти т. / гол. ред. В. Кубійович. Перевид. в Укр. ; Репринт. відтвор. видання 1955–1984. Львів : НТШ, 2000. Т. 10. 4014 с.
3. Сверстюк Є. Блудні сини України. Київ, 1993. 256 с.
4. Катицизм християнської віри. Editorial V. Divino, Navarra Spain, 1990. 238 с.
5. Біблія. Книги Старого Заповіту. UKRAINIAN BIBLE United Bible Societies, 1990. 30М – V053. 959 с.
6. Бондаренко Г. Декілька нових штрихів до біографії Шевченка. *Спогади про Тараса Шевченка*. Київ : Дніпро, 1982. С. 26. URL: <http://litopys.org.ua/shevchenko/spog03.htm>.
7. Шевченко Тарас Малий Кобзар. Київ : Вид-во дит. літератури «Веселка», 1976. 383 с.
8. Новий заповіт і Книга Псалмів. 988–1988. Ювілейне видання з нагоди тисячоліття християнства в Україні. Б. м. : Гедеонові браття, 1988. 461 с.
9. Костомаров М. Лист до видавця-редактора «Русской старины» М.І. Семевського. *Спогади про Тараса Шевченка*. Київ : Дніпро, 1982. С. 138–144. URL: <http://litopys.org.ua/shevchenko/spog31.htm>.
10. Історія української культури / за заг. ред. І. Крип'якевича. Київ : Либідь, 1994. 656 с.
11. Великие художники. Их жизнь, вдохновение и творчество. Тарас Шевченко. Киев : ООО «Иглмосс Юкрейн», 2003. Ч. 24. 31 с.
12. Попович М. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 1999. 728 с.
13. Стус В. Феномен доби (сходження на Голгофу слави). Київ : Товариство «Знання» України, 1993. 96 с.
14. Пророцтво Ісаї – світло для всього людства. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc. International Bible Students Association Brooklyn, New York, U.S.A. Т. 1. 2000. 415 р.
15. Что Бог говорит нам через Иеремию. Wath Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania God's Word for US Through Jeremiah. Wachtturm Bibel und Traktat-Gessellschaft der Zeugen Jehovas, e. V. Selters/Taunus. 2012. 192 с.
16. Миллер Стивен М. Библия. Кто есть кто. Толкования и разъяснения: Пер. с англ. С. Лунина. Харьков : Клуб семейного досуга, 2007. 112 с.
17. Шевченко Тарас. Великий льох. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3946>.
18. Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради : біографічний довідник. Київ, 1998. 254 с.

Petasyuk O.I. HISTORICAL MISSION OF THE PROPHET (TO THE 160TH DEATH ANNIVERSARY OF TARAS SHEVCHENKO)

In the article, the author comprehends the phenomenon of versatility of Shevchenko's figure through the coverage of a following dimension in the historical and cultural context: a prophet, "whose words burned invisible souls with invisible fire". The appearance of Shevchenko managed to shake the Ukrainian cultural continent with such a big impact that we still have tectonic shocks in numerous studies; at least in 2020 he was the most searched historical figure in the Ukrainian Internet. The article examines the original meaning of the term "prophet", the motives of Kobzar's appeal to the ideological ideals of the Biblical heritage, particularly the messages and predictions of the prophets. The article also explains why we find so many allusions to the Bible books in the works of Shevchenko. First of all, Shevchenko sincerely believed in the prophecy for the whole Christian world which was about the future liberation of all oppressed people. Shevchenko considered his main verities of the world such as love for one's neighbor, goodness, will, truth and beauty to be the highest gifts of God, which had to be preached and confessed during a long-suffering life. The national prophet kindled the fire of worldview changes and passed the torch to the next generations of writers, who were largely his sympathizers, for whom the figure of this hardworking, erudite man with a highly developed aesthetic taste and sense of dignity was a role model. Moreover, that was not an accident because people had always followed charismatic figures as they inspired them with the power of their spirit. The poet's core strength emerged from his undeniably poor childhood. It was quite atmospheric: it took place in the memories of haidamaks; his grandfather taught him to love his the historical past, a worldview of a Cossack and a wealth of language.

Nowadays, Shevchenko, as a "product" of his own epoch, is always an object of high interest for modern generations thanks to his colossal worldview. Each generation brings its own intellectual layer of understanding of Ukrainian genius.

Key words: prophet, Shevchenko's word, biblical books, historical mission, Ukraine.